

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L12@regeringskansliet.se

Diarienummer: KS 2026-0461

Yttrande

Återkallelse av svenskt medborgarskap (SOU 2026:21), Ju2026/00665

Svenska kyrkan har granskat utredningens förslag utifrån grundläggande människosyn, ett barnrättsperspektiv samt Sveriges nationella och internationella åtaganden att respektera och garantera mänskliga friheter och rättigheter i ett demokratiskt samhälle.

Sammanfattning av Svenska kyrkans synpunkter

- Svenska kyrkan anser att det är principiellt problematiskt att införa ett regelverk där medborgarskapet i praktiken är absolut för vissa och villkorat för andra, då detta riskerar att urholka medborgarskapets värde och principen om alla medborgares lika ställning inför staten.
- Svenska kyrkan *avstyrker* förslaget att ett medborgarskap får återkallas om det förvärvats genom oriktiga, ofullständiga eller annars vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande. Svenska kyrkan anser vidare att barn inte ska förlora sitt medborgarskap på grund av en förälders agerande.
- Svenska kyrkan *avstyrker* förslagen om att återkalla medborgarskap för den som gör sig skyldig till viss brottslighet.
- Väljer regeringen likväl att gå vidare med lagstiftning som möjliggör återkallelse av medborgarskap på grund av brott förordar Svenska kyrkan det förslag som innebär att ett medborgarskap kan återkallas vid brott som allvarligt hotar Sveriges säkerhet eller som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion.

Svenska kyrkans synpunkter

Återkallelse av ett medborgarskap är ett av de mest ingripande beslut en stat kan fatta gentemot en individ. Ett medborgarskap medför grundläggande rättigheter och skyldigheter. En förlust av ett medborgarskap innebär således en betydande rättsförlust för en individ, vilket också får långtgående konsekvenser för den enskildes familj och närstående.

Svenska kyrkan anser att det principiellt är problematiskt att införa ett regelverk där medborgarskapet i praktiken är absolut för vissa och villkorat för andra. Även om förslaget formellt sett knyts till innehav av dubbelt medborgarskap, oaktat hur det förvärvats, kommer det i realiteten främst vara naturaliserade utrikes födda personer som omfattas. Då vissa länder inte heller tillåter avsägelse av medborgarskap kommer vissa individer sakna realistisk möjlighet att undgå ett sådant villkorat svenskt medborgarskap. En uppdelning av olika kategorier av medborgarskap riskerar att urholka medborgarskapets värde snarare än att stärka det, och försvaga principen om alla medborgares lika ställning inför staten.

Ett system som möjliggör återkallelse av medborgarskap riskerar att försvaga sammanhållningen i samhället. Medborgarskapet har, utöver en rättslig betydelse, även en stark symbolisk betydelse som uttryck för en jämlik tillhörighet. När medborgarskapet görs villkorat för vissa men inte för andra skapas en ordning där tillhörigheten kan upplevas som osäker och ojämlig. Detta riskerar att undergräva tilliten till staten och rättsordningen. På sikt kan en sådan villkorad gemenskap försvaga både social sammanhållning och demokratisk legitimitet.

Återkallelse på grund av oriktiga uppgifter eller otillbörligt handlande (kap. 8)

Utredaren förslår att ett svenskt medborgarskap får återkallas från den som också är medborgare i en annan stat och som förvärvat medborgarskapet genom att medvetet lämnat oriktiga, ofullständiga eller annars vilseledande uppgifter, eller på annat sätt handlat otillbörligt om förfarandet har varit av avgörande betydelse för förvärvet. Svenska kyrkan konstaterar att staten i begränsade fall kan ha ett legitimt intresse av att möjliggöra återkallelse av medborgarskap vid vissa omständigheter, och noterar att ett sådant utrymme även medges enligt medborgarskapskonventionen.

Samtidigt väcker förslaget frågor om rättssäkerhet och förutsebarhet. Utredaren bedömer att även uppgifter eller otillbörligt handlande som lämnats eller utförts av någon som agerar för den enskildes räkning ska kunna läggas till grund för återkallelse, om det kan tillskrivas den enskilde. Det framstår dock som otillräckligt tydligt vad som krävs för att det ska anses vara bevisat att någon faktiskt agerat för den enskildes räkning och med dennes avsikt. Mot bakgrund av de mycket ingripande konsekvenserna av ett återkallat medborgarskap måste lagstiftaren ge tydlig vägledning. Det bör även tydliggöras att bedömningen av avsikt fortfarande tar sikte på den enskilde som beviljats medborgarskapet och att det är den utredande myndigheten som har bevisbördan för detta.

Svenska kyrkan anser vidare, inte minst med hänsyn till kravet på avsiktlighet, att det inte är motiverat att låta barn förlora sitt medborgarskap på grund av en förälders oriktiga uppgifter eller otillbörligt handlande. Barn bör inte hållas ansvariga för sina föräldrars agnande. En

förlust av medborgarskap kan få mycket allvarliga och långsiktiga konsekvenser för barnet och barnets rätt till identitet, trygghet och utveckling.

Utredningen föreslår att återkallelse av medborgarskap alltid ska föregås av en proportionalitetsbedömning, där hänsyn tas till handlandets allvar, hur ingripande en återkallelse blir den för enskilde och dennes närstående samt hur lång tid som förflutit sedan medborgarskapet förvärvades. Svenska kyrkan instämmer i att en proportionalitetsbedömning är nödvändig för att vara förenlig med Europakonventionen och EU-rätten. Det är positivt att proportionalitetsbedömningen föreslås komma till uttryck i lagtexten.

Samtidigt bedömer Svenska kyrkan att en proportionalitetsbedömning inte är tillräcklig för att tillförsäkra rättssäkerhet för enskilda, eftersom utfallet av denna bedömning är osäkert. Även den som erhållit sitt medborgarskap på oriktiga grunder bör efter en tid ges möjlighet att lägga detta bakom sig och betrakta sin vistelse i Sverige som tryggad. Det måste också beaktas att även den som erhållit sitt medborgarskap med ärliga medel kan hysa en rädsla för att det skulle kunna återkallas på grund av exempelvis falska anklagelser. För att skapa tydligare förutsebarhet, främja rättslig stabilitet och sätta en yttre gräns för ansvarsutkrävande anser Svenska kyrkan, till skillnad från utredningen, att förslaget bör kombineras med en fast preskriptionstid.

Mot ovan bakgrund *avstyrker* Svenska kyrkan förslaget att ett svenskt medborgarskap ska kunna återkallas, från den som också är medborgare i annan stat, på grund av oriktiga, ofullständiga eller annars vilseledande uppgifter eller genom annat otillbörligt handlande.

Återkallelse på grund av brott (kap. 10 och 11)

Svenska kyrkan konstaterar att flera av de brott som föreslås kunna leda till återkallelse av svenskt medborgarskap är synnerligen allvarliga. Samtidigt är det viktigt att understryka att ett medborgarskap ska utgöra ett starkt och likvärdigt skydd för alla medborgare, även när individen gjort sig skyldig till mycket allvarlig brottslighet. Det finns redan etablerade verktyg inom straffrätten för att hantera även mycket allvarlig brottslighet. I praktiken riskerar därför återkallelse av medborgarskap att fungera som en ytterligare sanktion utöver den straffrättsliga påföljden, men endast för vissa medborgare.

När det gäller det alternativa förslaget som innebär att medborgarskap ska kunna återkallas på grund av brott som hotar Sverige vitala intressen ställer sig Svenska kyrkan positiv till att förslaget avgränsas genom en brottskatalog och genom straffvärde. Även med beaktande av detta så har begreppen "vitala intressen", och "kriminella nätverk" en avgörande betydelse för när återkallelse kan komma i fråga. Begreppen saknar en enhetlig och tydlig definition i svensk rätt. Den föreslagna skrivningen öppnar därmed för att medborgarskapet kan fräntas individer

för brott som i grunden är av allmän brottslig karaktär. Svenska kyrkan finner att när det rör en så allvarlig konsekvens som frångående av medborgarskap är tydlighet och förutsebarhet av avgörande betydelse. Intressen som att regelverket ska vara flexibelt och kunna anpassas till framtida samhällsförändringar kan inte tillåtas väga tyngre än grundläggande rättssäkerhetskrav.

Utredningen bedömer att förslagen kan ha viss brottspreventiv effekt och bidra till ökad nationell säkerhet. Svenska kyrkan noterar att utredningen inte redovisar underlag som ger stöd för detta och inte heller analyserar i vilken utsträckning mindre ingripande åtgärder skulle kunna vidtas för att uppnå motsvarande effekter. Mot bakgrund av att återkallande av medborgarskap är en mycket långtgående åtgärd hade en sådan analys varit önskvärd.

Det är positivt att barn och närstående ges möjlighet att komma till tals och att konsekvenser för dem och barnets bästa ska beaktas i proportionalitetsbedömningen. Samtidigt innebär ett system med återkallelse av medborgarskap en inneboende risk för familjesplittring, eftersom återkallelse typiskt sett leder till att den enskilde förlorar rätten att vistas i landet, med direkta konsekvenser för familjens möjlighet att leva tillsammans.

Svenska kyrkan *avstyrker* mot bakgrund av ovanstående förslaget att återkalla svenskt medborgarskap för den som gör sig skyldig till brott som allvarligt hotar Sveriges säkerhet eller brott som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion liksom det alternativa förslaget att återkalla svenskt medborgarskap för den som gör sig skyldig till brott som skadar Sveriges vitala intressen.

Om regeringen likväl väljer att gå vidare med lagstiftning som möjliggör återkallelse av medborgarskap på grund av brott så förordar Svenska kyrkan det förslag som är snävast avgränsat, det vill säga återkallelse vid brott som allvarligt hotar Sveriges säkerhet eller som omfattas av internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion.

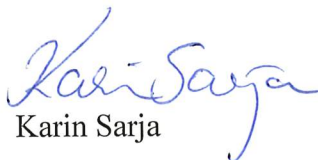
Avslutningsvis vill Svenska kyrkan påtala att förslagen i utredningen samverkar med flera andra lagförslag som för närvarande bereds eller nyligen införts, vilket försvårar en samlad bedömning av förslagens faktiska konsekvenser.

Uppsala 27 maj 2026

Martin Modéus

Ärkebiskop, ordförande

Karin Sarja

Avdelningschef